

Matkailuliikkumisen kokonaishallinta

Hakkarainen Maria, Lapin yliopisto & Lusikka Toni, VTT

FIT ME! –hankkeen loppuseminaari

25.4.2024, Suomenlinna, Helsinki

Jonkun toisen ongelma on yhä jonkun toisen ongelma

- Mikään organisaatio tai instituutio ei vastaa matkailuliikkumisen kokonaisuudesta
- Julkinen liikenne hankitaan ja suunnitellaan pääasiassa asukkaille – lakisääteinen velvoite ja vastuu
 - LVM, Traficom, Väylävirasto, Fintraffic, ELY-keskukset, Finavia, Seudulliset TVV:t, kunnat, maakuntaliitot, MMM, STM, Kela, yritykset ...
- Matkailutoimialalla alueelliset DMO:t keskeisessä roolissa liikkumisen palveluita hankkivien viranomaisten ohella
 - TEM, Visit Finland / Business Finland, Metsähallitus, ELY-keskukset, suuralueyhteistyö, yli 70 alueellista matkailuorganisaatiota, seudulliset kehitysyhtiöt, maakuntaliitot, paikalliset organisaatiot, yritykset, kauppakamarit ...
 - Alueorganisaatioiden (omistus)rakenteet hyvin toisistaan poikkeavia
 - DMO (marketing), DMO (management), DXO

Miten ratkaista kompleksisia, systeemisiä ongelmia, jotka eivät ole suoraan kenenkään vastuulla?

Miksi kohti kokonaishallinnan visioa?

- FIT ME! -hankkeen lähtökohta oli digitaalisen alustan kehittäminen – ratkaisun avain siiloutumiseen, palveluiden fragmentoitumiseen ja harvaan asuttujen matkailuliikkumisen haasteisiin – **MUTTA**
 - Datan saatavuudessa ja laadussa on puutteita
 - Liiketoimintamallit MaaS-palveluissa ovat osoittautuneet haasteelliseksi
 - Olemassa olevat jakelu-, myynti- ja markkinointikanavat sekä tietovarannot sitovat resursseja – yhteistoiminnallisuus ja/tai näkymät siitä on välttämättömyys jo kokeiluvaiheessa
 - Resursseista, osaamisesta, kyvykkyydestä ja valmiudesta toimintaan digiympäristöissä on yhä vajetta
- Data- ja digikehittämisen haasteena ei ole kuitenkaan vain teknisen kehittämisen haasteet
 - Harvaan asuttujen alueiden saavutettavuus haastaa enemmän toiminnan rakenteiden ja organisoitumisen kuin digitaalisen kehittämisen näkökulmasta
 - Sekä kansallisella että alueellisella tasolla siilorajojen ylittäminen vaatii aktiivista toimintaa, johon ei ole varattu resursseja

→ "Matalan kynnyksen" ja (nykyiset) toiminnan resurssit huomioivien toimintamallien tarve

Kokonaishallinta edellyttää kokonaiskuvaa

Mitä tarkoitetaan matkailuliikkumisella?

- Matkailuliikkumisen ja saavutettavuuden määrittely
- Määrittely sekä matkailutoimialan että liikkumisen ja liikennepalveluiden näkökulmasta
- Alihyödynnetty liiketoimintasektori, aluetaloudelliset vaikutukset, resurssisäästöt

Keitä ovat matkailuliikkumisen toimijat?

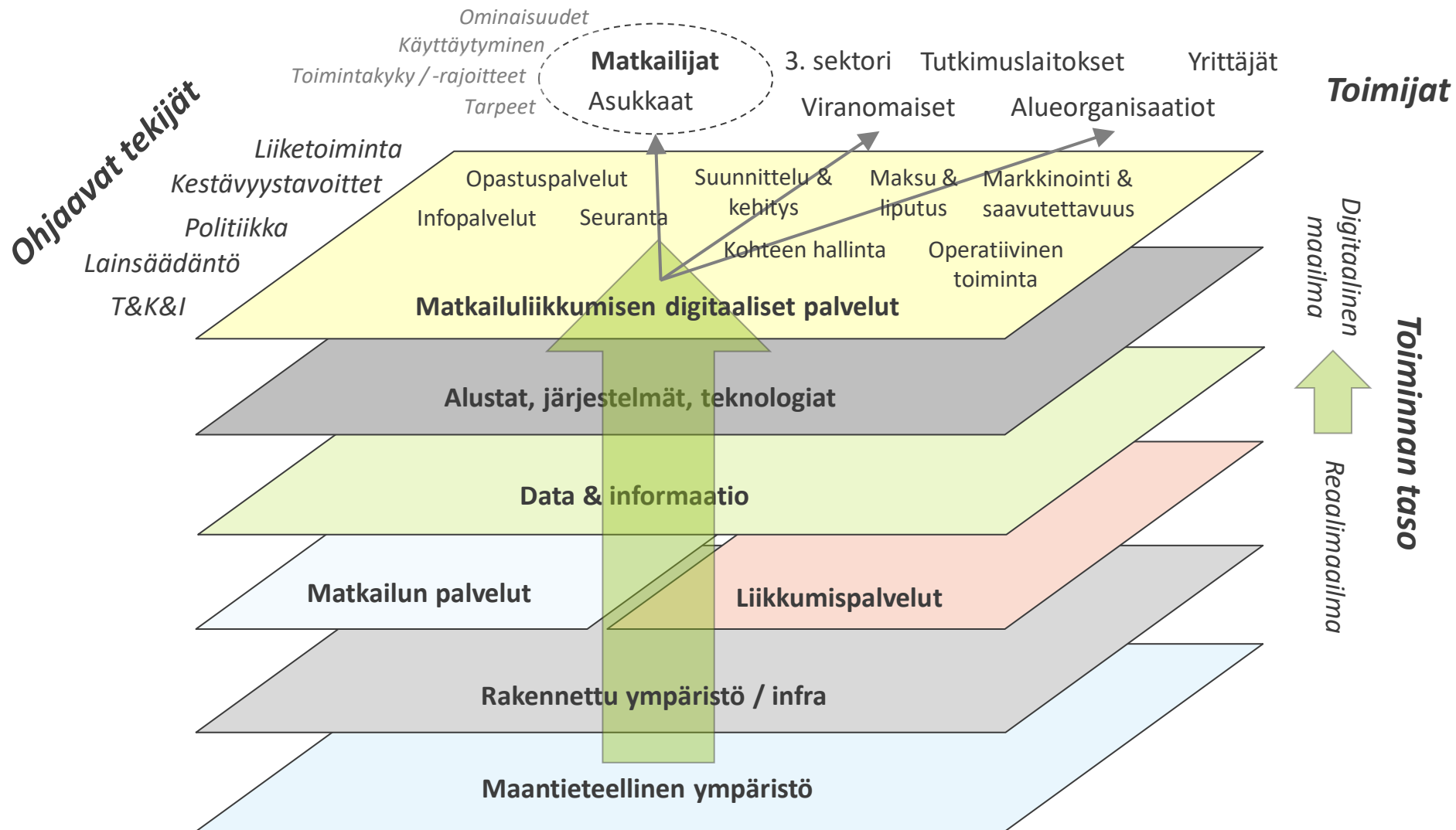
- Keskeisten toimijoiden tunnistaminen kansallisesti, alueellisesti ja kohdekohtaisesti
- Hallinnollisen kentän risteyspinnat matkailu- ja liikenteen toimialojen välillä: vastuutahot, lakisääteiset veloitteet ja liikennepalveluita hankkivat tahot

Miten toiminta rakentuu?

- Toimijaviitekehyksien hahmottaminen
- Toimialapalveluiden tuottajien keskusteluyhteyden avaaminen tai vahvistaminen: TEM, LVM, Fintraffic, Visit Finland?

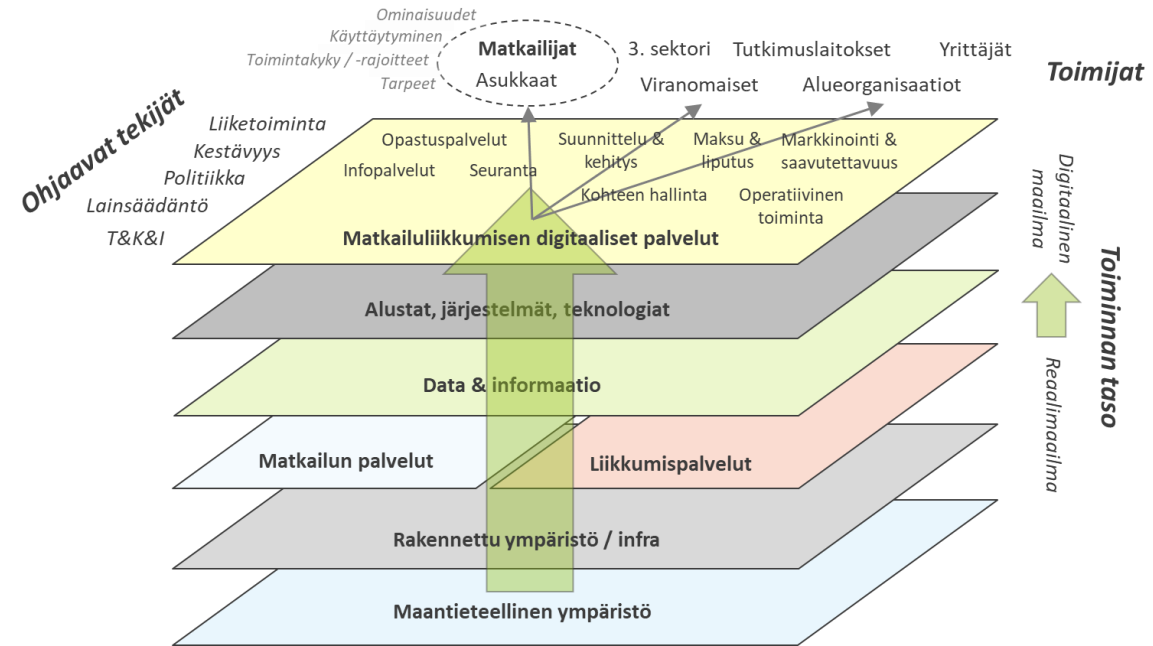
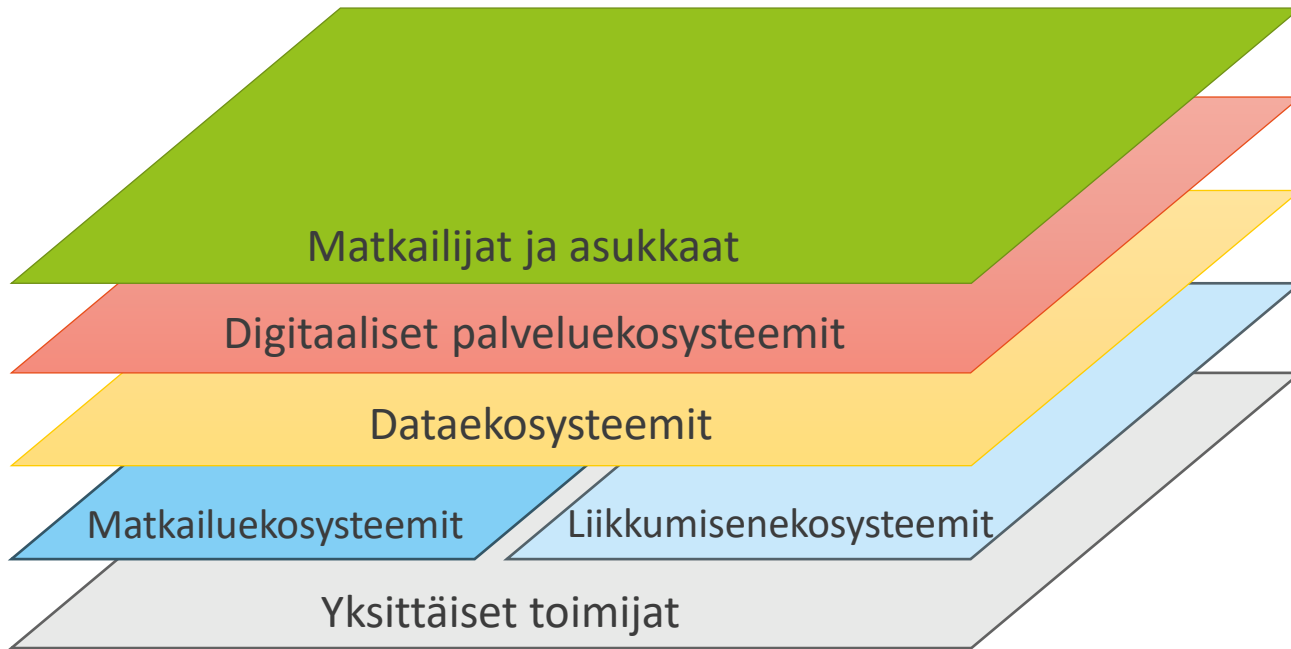

Dataintensiivisten matkailuliikkumispalveluiden rakentumisen polku

Matkailuliikkumisen kokonaishallinta

Matkailuliikkumisen ekosysteemi edellyttää kokonaishallintaa

Verkostomaisen toiminnan rakentaminen nykyisten hallinnan rakenteiden ehdoilla

- Matkailuliikkumisen hallinta ja hallinto toimii linjaorganisaation tapaan – ekosysteemin rakentuminen edellyttää avoimuutta ja konkreettisia käytäntöjä verkostomaiseen toimintaan
- Kokonaishallinnan visio – matkailuliikkumisen ekosysteemin hallinta:
 - Kansallisen tason kokonaishallinnan yhteistyöfoorumi, alueelliset yhteistyömallit ja yritysvetoiset liiketoimintaekosysteemit
- Velvoitteita ja vastuita mm. lainsäädännön ja sopimusten kautta eri toimijoille – yhteiset pelisäännöt
- Vuoropuhelu ja tiivis yhteistyö yksityisen ja julkisen sektorin välillä
- Tarvitaan yhteinen kieli (liikenne vs. matkailu vs. data/digi)

Matkailuliikkumisen ekosysteemi edellyttää kokonaishallintaa

Kansallinen yhteistyöfoorumi

- Hankeorganisaatioita pysyvämpi rakenne → (poliittinen) mandaatti hoitaa asioita
- Sovittu yhteinen vastuu vs ei-sovittu kollektiivinen vastuu
- Toiminnan rahoitus? → resurssien varmistaminen

Alueellisen toiminnan uudelleen tarkastelu – alueelliset yhteistyöfoorumit ja alueellisen kokonaishallinnan vetovastuuroolit

- Uusien toimintakäytänteiden ja -mallien luominen (esim. Ruka-Kuusamon alueen saavutettavuusfoorumi, Pyhä-Luosto lentokenttäbussi)
- Toiminnan ja hankintojen uudelleen organisointi (esim. Tunturi-Lapin alueellinen kestävän liikkumisen strategia (Liikkumisen ohjauksen valtionavustushakemus yhteisestä alueellisesta resurssista))

Ekosysteemimäisyys; yhteistyöfoorumit eivät ole yksittäisen osapuolen omistamia, vaan koostuvat erilaisista vastuualueista → vastuut tulee sopia ja toimijoilla pitää olla mandaatti hoitaa asioita

Yhteistyöfoorumit ongelman omistajina = Jonkun toisen ongelma -problematiikan ratkaisu?

Kiitos!

Maria Hakkarainen
Yliopistonlehtori
Lapin yliopisto

Toni Lusikka
Senior Scientist
VTT

